

китоб нозил қилди» (213-оят).

Аслида инсоният Одам Ато ва Момо Ҳаво ҳамда уларнинг фарзандларидан иборат бир уммат эди. Бир оиланинг аъзолари эди. Аста-секин кўпайиб бордилар. Уларнинг кўпайишлари билан бирга, фикр-мулоҳазалари ҳам, ихтилофлари ҳам кўпая борди. Чунки ҳар кимнинг ўз табиати бор, ўз ақли бор, ўз қизиқиши бор. Ҳар ким ўз шароити ва ҳолатидан келиб чиқиб фикр баён қилади. Ҳар кимнинг фитратидаги хусусияти бор. Зеро, ер юзининг ободлигини Аллоҳ шу турли-туманлик, шу тортишувларга боғлиқ қилиб қўйган. Ҳаммининг фикри, табиати, истаги бир хил бўлганида, ер юзи обод бўлмасди...

Демак, одамлар ўртасида хилоф, келишмовчилик чиқди. Ҳар ким ўзини ҳақ деб билмоқда. Бундай вазиятда ким ҳақ эканлигини қаердан биламиз? Одамларнинг ўзларига қўйсақ, ҳар ким ўзиникини маъқуллайди. Ва ихтилоф яна ҳам кучаяди.

Агар улардан бир гуруҳларини танлаб олиб, ўша танланганларга топширсак, улар ҳам одам. Ҳар қанча ақлли бўлсалар-да, барибир, уларда ҳам бошқа одамлардаги заифликлар бор. Бир кунмас-бир кун адашади. Заифлиги тутиб, бир тарафга ён босади. Ёки ҳамма нарсани қамраб олувчи илмга эга бўлмайди. Нафси заифлик қилиб, пора олиши мумкин. Ўз қавми чегарасидан чиқа олмай қолиши мумкин ва ҳоказо минглаб сабаблар борки, улар бу йўлда тўсиқ бўлиб, ишни бузиши аниқ.

Демак, «Бундай ихтилофнинг қайси бири тўғри, қайси чегарагача ихтилоф қилса бўлади?» каби саволларга жавоб бериш учун ихтилоф қилаётганлардан устун турувчи, инсондаги бор заифликдан таъсирланмайдиган, ҳамма нарсани қамраб олувчи илм эгаси, ҳеч нарсага ҳожати тушмайдиган, бекаму кўст, тамаъдан холи, нуқсонсиз, баркамоллик сифатига эга бир зот керак бўлади. Ана ўша Зот Аллоҳ таолонинг Ўзи! У ҳамма нарсани билувчи Зот, шунинг учун ҳам Ўзи яратган бандалари ихтилоф қилган ва қилаётган масалалар ҳақида қандай ҳукм чиқаришни Ўзи билади.

مُغَمَّ لَزْنًا أُوذِي رِزْقًا وَمَا أُوذِي رِزْقًا وَمَا أُوذِي رِزْقًا وَمَا أُوذِي رِزْقًا
إِلَّا هِيَ فَفَلْتَحِ أُمُّ هِيَ فَاَوْفَلْتَحِ أُمُّ هِيَ فَاَوْفَلْتَحِ أُمُّ هِيَ
أُمَّلْ أُوذِي رِزْقًا لِّلَّهِ لِيَدَّعَىٰ مُمْنًا وَيَدَّعَىٰ مُمْنًا وَيَدَّعَىٰ مُمْنًا
مِمَّنْ قَاتِلًا أَلَيْسَ لِيَدَّعَىٰ مُمْنًا وَيَدَّعَىٰ مُمْنًا وَيَدَّعَىٰ مُمْنًا

«Бас, Аллоҳ хушхабар берувчи ва огоҳлантирувчи қилиб набийларни юборди ва уларга одамлар ўртасида улар ихтилоф қилган нарсаларда ҳукм қилиш учун ҳақ ила китоб нозил қилди» (Бақара сураси, 213-оят).

Аллоҳ юборган пайғамбарларнинг биринчи вазифаси мўминларга хушхабарларни ва кофиру осийларга огоҳлантиришни етказишдир.

Улар мўминларга савоб, ажр ва жаннатнинг хушхабарини етказадилар. Кофирларга эса азоб-уқубат ва жаҳаннамнинг хабарини бериб, огоҳлантирадилар.

Шу билан бирга, энг муҳими, одамлар ўртасида улар ихтилоф қилган нарсаларда ҳақ китоб билан ҳукм қилиб, ҳақни ҳаққа, ботилни ботилга ажратадилар. Адолатли ҳукм чиқарадилар. Ҳақ китобнинг ҳукми ҳақ бўлади. Бошқа ҳеч қандай нарса, ҳеч кимнинг ҳукми ҳақ бўла олмайди.

Ҳамма пайғамбарлар бир дин билан, ҳақ китоб билан келганлар. Ҳар бир пайғамбар ўз қавмига, ўз даврига мос шариат билан келган.

Пайғамбар алайҳиссаломларнинг асосий вазифаларидан бири Аллоҳ таолога иймон келтириб, У Зотга ибодат қилишга даъват қилишдир. Аллоҳ таоло Анбиё сурасида бу борада қуйидагиларни айтади:

نُودِبْعَافِ أَنْ أَلَّهِ لِي حُونَ أَلَّ لِي وَسَّرَ نَمَ لَكَ بَقِ نَمَ أَنْ لَسْرَ أَمَو

«Сендан илгари юборган ҳар бир расулга: «Албатта, Мендан ўзга илоҳ йўқ. Бас, Менга ибодат қилинг», деб ваҳий қилганмиз» (25-оят).

Ибодатга сазовор зот яккаю ягона эканини англатиш, ёлғиз Аллоҳга иймон келтиришга даъват қилиш ва фақат Унга сиғинишга чақириш барча илоҳий диёнатлар ва пайғамбарларнинг иши бўлган. Тавҳид ақийдаси ҳеч қачон ўзгармаган.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди